

Var Hitler nú betri enn hann hevur fingið orð fyri?

»Stalin hungraði 10 mill. ukrainarar í heil eftir 10 árum.

Tað tók hóast alt Hitler 12 ár týna 6 mill. gýðingar. Oli Breckmann í gongugøtuni 6. juni og í Dagblaðnum 9. juni.

MILLUM manna hevur semja verið um, at nakað ræðuligari enn stýrið hjá Hitler kann als ikki hugsast.

BERT eitt dømi um hetta er týningin av jødunum. Og hetta man vera fyrstu ferð í heimssøguni, at tað er gjørt til ein beinleiðis idna at beina fyri fólk.

HESIN idnaður skuldi vera so litíð »studningskrevjandi« sum gjørligt. Fólk vóru avrættað sum eftir einum samlibandi. Fyri at bæta um raksturinn varð øskan av teimum brendu likunum nýtt til tód. Feittið av teimum varð nýtt til sápu, hárið varð klipt av kvinnunum og nýtt til madrassir, og gullið varð tikið úr munnum og sent ríkisbankanum. Nei, einki skuldi fara til spillis. Annar háttur at bæta um raksturinn var at selja kvinnur til stórfyrtekuna IG Farben fyri 100 DM pr. stk. Tær skuldu nýttast til royndir at finna fram til nýtt sovievni. Eingin av teimum yvirlevdi. Seinni fekk hendan fyritekan tinguð seg fram til ein lægri prís, tí tær áður leveraðu kvinnurnar høvdu verið í alt ov vánaligum standi.

EITT annað dømið um barbarið undir nasismuni er frásøgnin um konu kommandantin í Buchenwald. Hon var sera fitt í hondunum. Tá so fangar komu í leguna, sum vóru vakurt tatoveraðir, vóru teir dripnir, húðin skrælað av og garvað, og Ilse Kock gjørði so lampuskermar og aðrar prýðislutir burtur úr hesum tatoveringum!

BØKUR eru fyltar við ørgrynni av dømum um, hvussu ræðulig menniskju kunnu vera móti hvørjum øðrum., tá vanvirðing av øðrum og upphævan av sær sjálvum fær yvirhond.

NÚ vita vit, at nýnasistar royna at træta hesar ógerðir til lygn, men tað er satt at siga ringt at skilja hvørja orsök ein politikari í Føroyum kann hava fyri at bæta um umdømið hjá hesum ræðslustýri.

NÚ hevur tað sjálvsagt onga meining at tosa um, hvør av teimum báðum Hitler og Stalin, ið var betri ella verri, tá talan er um milliónir av dripnum. Men tað skal tó nevast, at í hesum makabara og margháttiliga roknistykki er pyntað nógv uppá ógerðirnar hjá Hitler. Jødarnir vóru ikki týndir eftir 12 árum, men eftir 4 árum, t.v.s. frá 1941-1945. Áfturat hesum vóru í sama tíðarskeiði 20 mill. sovjetborgarar týndir, og áfturat hesum milliónir av øðrum. Hetta eru tøl, sum vit als ikki kunnu skilja, og tað var nú ikki við sínum góða vilja, at Hitler »bert« fekk týnt 6 mill. jødar. Átlanin var

sanniliga at fáa beint fyri øllum teimum 11 mill. jødunum í Europa, men hesum fingi teir sameindu steðgað. Teir fingi eisini steðgað »stórslygnum« ætlanum um at beina fyri russum og polakum sum tjóðir, og ætlað dráp av tiggjallum milliónum av hesum fólkasløgum.

EIN kann nú spyrja seg sjálvan, hví nakar kann finna nakað formildandi við hesum óbótagerðum. Og hvør orsøkin er til, at henda týning av milliónum av mannalívum skal gerast minni ódámilig enn onnur týning av milliónum.

RÆTTHUGSANDI fólk fordøma allan slíkan yvirgang og meta ikki ein yvirgangskropp sum »fittarie, um hann so skuldi havt færri lív á samvitskuni enn ein annar.

MEN hóast eingin munur var á Stalin og Hitler sum bølmen, so var tó ein stórur munur millum hesar báðar. Og tað er kanska her vit finna frágreiðingina til hesa roynd at bera í bótufloka fyri Hitler. Rusland/Sovjet hava ongantíð verið fólkakræði í okkara merking. Her kunnu vit siga, at einaræðisstýri hava avloyst onnur einaræðisstýri. Tí hevur Stalin ikki umboðað russiska fólkaliviljan í síni framferð. Og høvdu vit bert Stalin, kundu vit sagt, at soleiðis gongur tað bert fyri seg í einum ódemokratiskum landi.

MEN hinvegin kom Hitler til valdið á demokratiskan hátt. Í fyrstu stjórnini hjá Hitler vóru nasistarnir enná í minniluta. Teir høvdu bert 3 av 11 ráðharrum. Hinir 8 vóru hampuligir borgarligir politikarar, sum í Føroyumuttan iva høvdu verið fólkalíksmenn. Mett varð, at við eini slíkari samanseting av stjórnini komu nasistarnir at vera púra vandaleysir, tí teir kundu jú altíð verða stemmaðir niður av »hampamonnum« í stjórnini. Men bert fáar mánaðar aftaná átti Hitler alt valdið við samtykt frá teimum »penur« borgarligu og frísnappaðu í stjórnini. Hvussu kundi hetta nú bera til? Hetta er ein longri søga, men í stuttum er hon tann, at fyri at bjarga Týsklandi undan kommunismuni, mátti Hitler fáa friar teymar, og úrslitið kenna vit. Annars eru søgumenn samdir um, at tósið um kommunistiska hóttan var bert eitt páskot, sum einki hald hevði í veruleikanum.

OG her koma vit aftur til dagin í dag. Og vit vita, at boðskapurin hjá røðaranum í gongugøtuni er júst tann sami, sum varð nýttur sum páskot hjá teimum táverandi »hamp« borgarligu flokkunum at geva Hitler tað vald hann ynskti. Og hesir fingi tí ta størstu ábyrgdina fyri eitt barbari, sum ikki hevur verið verri í søguni. Tí høvdu hesir ongantíð givið Hitler litlafingur, hevði hann heldur ikki kunnað farið við allari hondini. Tí nasistarnir fingi jú ongantíð meiriluta til nakað frítt val.

HAVANDI alt hetta í huga skilja vit fyri so vítt royndina hjá røðaranum í gongugøtuni at káva útyvir og at pynta um ógerðirnar hjá Hitler. Men vit vilja siga, at tann flokkur, sum hýsir slíkum sjónarmiðum, hevur so ikki lært rættliga nógv av søguni. Til verju fyri Týsknationala fólkalíks flokkinn og Sentrumflokkinn í 1933 skal høvast alt sigast, at høvdu teir frammanundan kent avleiðingarnar av sínum eftirlæti høvdu teir helst hugsað seg um eina ferð enn.

tíðindablaðið
sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevni: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrstakstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Er Suðuroy ikki partur av Føroyum?

Henda spurningin má ein seta til teir almennu fjølmiðlar, sum vit hava. Her verður hugsað um Útvarp Føroya og um Sjónvarp Føroya. Eg fari at draga nøkur dømi fram, sum vísa, hvussu hesir stovnar umsita hesar almennu fyritekur. Tær verða umsitnar sum um teir, sum har eru, eiga fyritekuna sjálvir, og tá soleiðis er, tá er álvarsigur vandi á ferð, vandi er fyri einari heilastýring, sum kann og vil bliva til álvarsílgan skaða fyri sokallaða demokratisk stýrda samfelag okkara.

Týsdagin 26.5.1987 hevði sjónvarpið ítróttarsendingar — sokallaður føroyskur ítróttur. Hetta vóru sendingar, sum umrøddu teir 1. deildardystir, ið spældir vóru sunnudagin tann 24.5.1987. Dystirnir vóru úr Tórshavn, úr Klaksvík og úr Leirvík, og so kom útvarpsmaðurin við einari viðmerking:

»Tað varð eisini spældur ein dystur í Vági, men teir fáa vit at siggja seinni í summarnar.

Hetta má sigast at vera greið tala.

Tað liggur ikki fyri hjá sjónvarpsmonnum at koma til Suðuroyar, so vit mugu steðga fyri at fáa møguleikan at siggja VB.

Tað lá ikki fyri at fara til Vágs, men tað lá væl fyri at fara til Keypmannahavnar til Føroyar í Fokus og so senda sendingarnar heim við flúgvana. Tá vóru eingi smøl stóð, men sjálvandi, tað er meira áhugað, tað er koma til Keypmannahavnar, enn at fara til ein fót bóltsdyst í Vági.

Hetta sigur okkum klárt og týðuliga, at vit ikki kunnu rokna við, at fót bóltsdystir, spældir í Suðuroy, teir verða ikki sendir í Sjónvarp Føroya.

So vita vit tað.

Hetta kundi av illum verðið góðkent, um sendingarnar vóru beinleiðis, men tað eru tær ikki. Er tað so, at sjónvarpsfólkið ikki er ført fyri at sigla um Suðuroyarfjørð, so mugu sendingarnar takast upp av lokalum. Tær higartil gjørdur sendingar, sum sjónvarpið hevur sent frá hendingum úr Suðuroy, hava ikki verið serliga væleydnaðar, hvør so orsøkin man vera. Tað fari eg at venda aftur til eina aðru ferð.

Fyri nakað síðani gjørdi sjónvarpið nógv burtur úr einari sending, sum umrøddi, at nú vóru 60 ár síðani, at Lindberg fyrstu ferð flegm um Atlants-havið. Sendingin var frá móttøkuni í Paris.

At hesin sami Lindberg á ferð síni millumlendi í Føroyum á Trongisvágsfjørði, tað hevði sjálvandi ikki áhuga, og so nú seinasta sunnudag var ein sending um ein sang hjá Hargaskaldinum Poul F. og segði sjónvarpsfólkið frá: vit seta myndir til. Tað var tørfert at siggja, at Poul F. var føddur í Sumba og búði í Froðba.

Hetta var so sjónvarp Føroya.

Men hin stovnurin, kallaður Útvarp Føroya, er ikki stórt frægari. Teir royna í sínum lagi at fylgja sjónvarpinum.

Meðan verkfallið var uppá tað harðasta, høvdu teir samrøðu við formann Fylkingar, sum er størsta felagið innan fyri Føroya Arbeðarafelag, sami formaður Fylkingar er býráðsformaður eisini og sum slíkur er hann størsti arbeidsgevari á Tvøroyri. Dagin aftaná samrøðuna í Fylking fund, tí teir kundu ikki góðtaka nakað av tí sum sagt varð í

samrøðuni. Ringt bleiv til útvarpið og biðið varð um at fáa eina rættleiðing, sum segði frá, at stjórnin ikki stóð aftanfyri tað, sum varð sagt í nevndu samrøðu við formannin.

Svarið var, at teir í útvarpinum ikki vóru hugaðir at blanda seg í internt stríð á Tvøroyri.

Og sostatt fekk eingin rættleiðing.

Og so tann 1.6.1987 verður boðað frá, at nú kom útvarpið við einari nýggjari sendið, sum skuldi vera fyri vitjandi, og hon vildi bliva send á donskum og enskum.

Sendingin skuldi vera tíðindi og veðurtíðindi fyri einstøk pláss úr øllum Føroyum.

Eg legði oyra til. Jú, so sanniliga nógv pláss og ferðingarstøð vóru umrødd, men ikki komu teir longur suður enn til Sandoy. So vóru veðurtíðindini uppi.

Alvaratos, hvat hugsa tit ella rættari sagt, hugsa tit í heila tikið.

Sjálvt í einari sending, sum umrøður veðurtíðindi fyri fremmanda fólk, fyri vitjandi, so verður Suðuroy ikki tikin upp á tunguna. Men tá ið gjaldast skal, tá verða vit ikki gloymd, men um hetta ikki fær eina vend, so eigur álvarsílgan at verða umhugsað, um ikki tíðin er inni at gera lokalt útvarp og lokalt sjónvarp. Spurningurin um útvarps- og sjónvarpsmonopolið eigur at verða álvarsílgan tikið til eftirtektar.

Sverri Midjord.